

Resultaten onderzoek naar laagte bij bedrijventerrein Nieuw-Dordrecht

30 april, 2026; Anja Verbers

Inleiding

Op verzoek van Olaf Satijn, gemeente Emmen, hebben Landschapsbeheer Drenthe en Anja Verbers opdracht gekregen om een laagte te onderzoeken die aan de rand van het bedrijventerrein in Nieuw-Dordrecht ligt. De laagte is inmiddels grotendeels onder een vrij recent gebouwde loods verdwenen. Het terrein is na de aanleg van de loods sterk opgehoogd, dit zien we terug in de boringen. Desondanks hebben we wel enkele zinvolle boringen kunnen doen. De informatie die ter beschikking is gesteld door de gemeente uit het onderzoeksrapport van het archeologisch bureau Earth, hebben we gecombineerd met de resultaten van ons onderzoek. De resultaten van het onderzoek worden hieronder besproken.

Gebiedsgegevens

Het perceel waar het onderzoek plaats heeft gevonden is een smalle strook onbebouwde grond die aan de noord-noordwestzijde van de loods nog aanwezig is. Er is duidelijk grond opgebracht en er is een nieuw reliëf gecreëerd, zoals een smalle kronkelige rug en een poel.

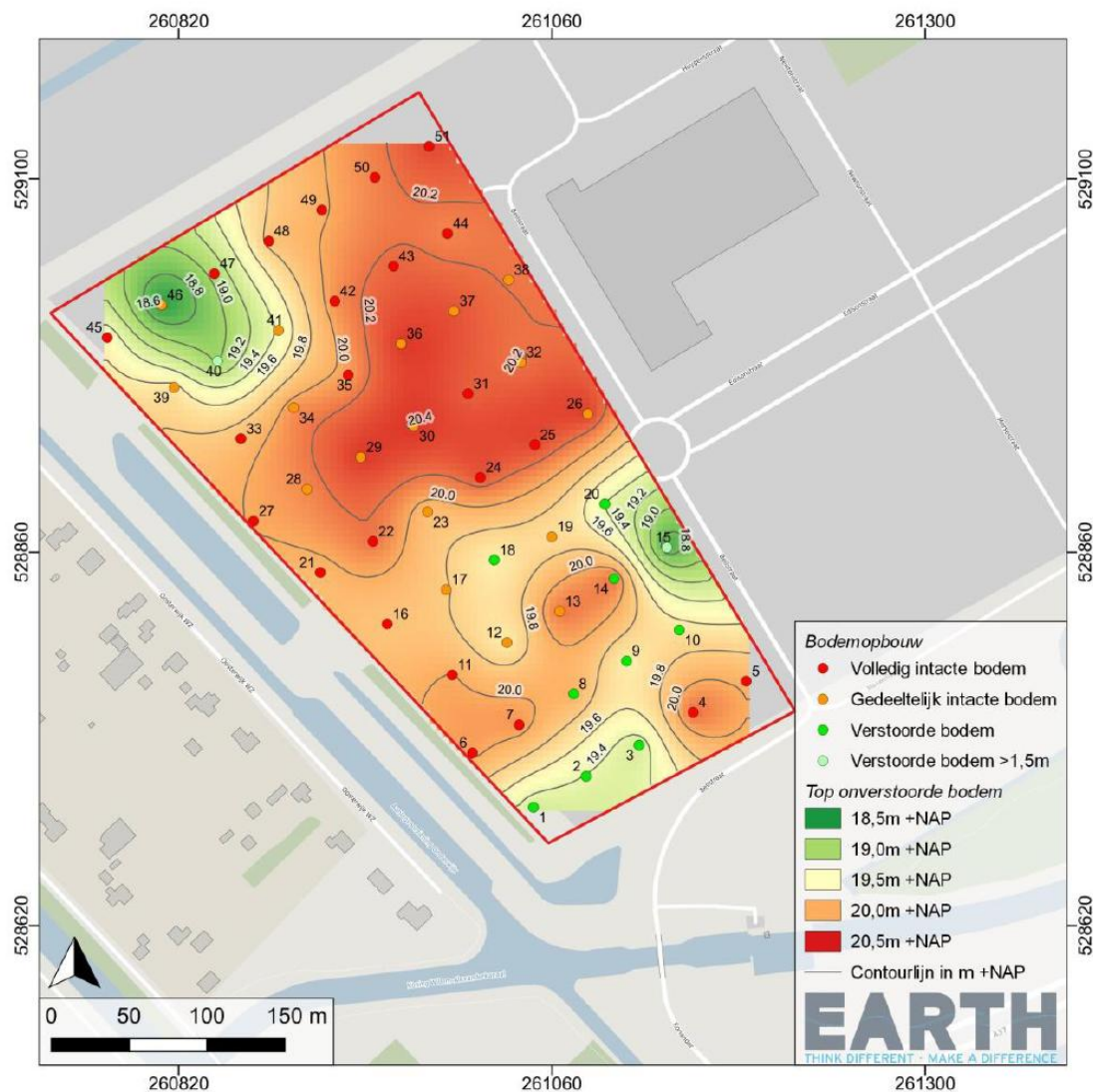
Uit het archeologische onderzoek van Earth, blijkt dat het gebied waarop de loods is gebouwd een afgedekt intact dekzandlandschap betreft. Er komen verspreid over het hele gebied door mensen bewerkte stukken vuursteen voor, wat wijst op een intact prehistorisch landschap met meerdere locaties die door de mens zijn gebruikt. Op de (zand)hoogtekaarten uit het rapport van Earth blijkt dat er meerdere laagtes/kommen voorkomen binnen het gebied. De door ons onderzochte locatie is daar een van; het betreft de meest noordwestelijke en dit is ook de grootste en de diepste (fig. 1). Binnen deze laagte zijn geen archeologische artefacten aangetroffen. Op de zuidwestelijke rand is wel een groot stuk houtskool gevonden (bron: rapport Earth). Inmiddels is de loods gebouwd en staat deze voor een belangrijk deel op/over deze laagte. Uit het archeologische rapport blijkt dat het diepste punt van de laagte een meter onder het randniveau ligt, wat 19,5m +NAP is. Het laagste punt is 18.5m +NAP.

De boorgegevens

Earth rapport:

Uit de archeologische boringen is gebleken dat de bodemopbouw in het plangebied aan de basis bestaat uit sterk tot matig zandige leem of matig siltig, uiterst fijn zand, in beide gevallen licht grindig en kalkloos. Dit pakket is in ongeveer de helft van de boringen aan de onderkant aangetroffen. Hierboven ligt matig siltig, uiterst fijn zand waarin bodemvorming heeft

plaatsgevonden. Waar deze bodems intact zijn bestaan ze uit AE of E, B en C horizonten, ook wel een podzolprofiel genoemd. De noordelijke boringen met veen hebben het dikste veenpakket. Het veen heeft een sterk veraard en amorfe karakter. Op het veen is opgebrachte grond dan wel omgeploegd zand en veen aanwezig. Het bestaat uit matig humeus, matig siltig, fijn zand. Af en toe bevat het brokken veen of juist schoon zand. De dikte van dit pakket varieert sterk en in twee boringen vormt het de gehele ondergrond.

Figuur 1: Boorpunten en resultaten van het verkennende booronderzoek, met de diepte van de onverstoorde bodem in meter NAP (uit rapport Earth);

Boringen Landschapsbeheer:

Het veldonderzoek heeft plaatsgevonden door Mark van Zwol van landschapsbeheer Drenthe en Anja Verbers op 16 april 2026. Voor de interpretatie van de gegevens zijn ook de boringen 45, 46 en 47 uit het Earth rapport meegenomen, omdat ze aansluiten bij onze boringen. Ook boringen

39, 40 en 41 worden indirect meegenomen (zie fig. 1). Boring 40 ligt ten zuidoostzijde van onze boringen, en volgens de diepte kaart vormt hij de zuidoostzijde van de laagte. In deze door Earth uitgezette boring komen weliswaar brokken veen voor, maar de boring zelf bestaat met name uit enigszins lemig zand. We hebben in totaal 6 boringen gezet, waarvan de eerste, vrijwel tegen het gebouw aan (A1) gestaakt is op -35cm i.v.m. stukken puin. Deze is niet in het profiel opgenomen. Ook de 2^e boring (A2), die 1,5m verderop is gezet, stopte vanwege aanwezigheid van puin op -35cm (zie fig. 2).

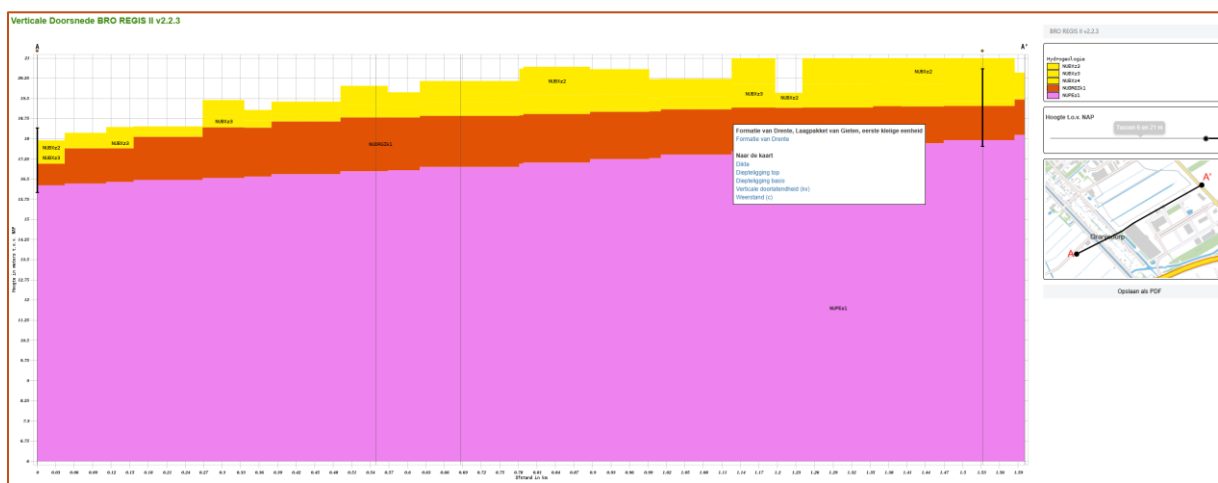
Figuur 2. Locaties van boorpunten, uitgevoerd door Landschapsbeheer Drenthe en Anja Verbers.

De derde boring had een dik pakket verstoorde grond, wat duidelijk uit meerdere typen, grotendeels verstoorde, zandlagen bestond, die mogelijk in verschillende fasen zijn opgebracht. De opgebrachte laag (Ap) is daarmee 1,20m dik! Vervolgens was er een 65 cm dikke laag venig fijn zand aanwezig. Dit lijkt een in situ laag, er is weinig verstoring aanwezig, maar deze moet zijn opgebracht, aangezien hieronder is een 10cm dikke laag veen in situ aanwezig is. De onderste daarvan 2 cm bestaat uit een zeer vette, zwarte laag; waarschijnlijk een gliede. Hieronder treffen

we een 70 cm dikke laag sterk gelaagde veenachtig materiaal aan. We hebben dit benoemd als een zandige gyttja. Deze rust op een pakket fijn zand, oranje bruin met ongesorteerde korrels, wat lijkt op smeltwater afzettingen. Vervolgens hebben we op 8m van locatie 3 nog een boring gezet, waarbij het duidelijk is dat het pakket veen en gyttja hier uitwigt; we zitten hier aan de randen van de laagte.

De boringen 5 en 6 laten zien dat je hier uit de laagte bent en dat er een dun pakket lemig (Oud)dekzand op smeltwaterzanden aanwezig is.

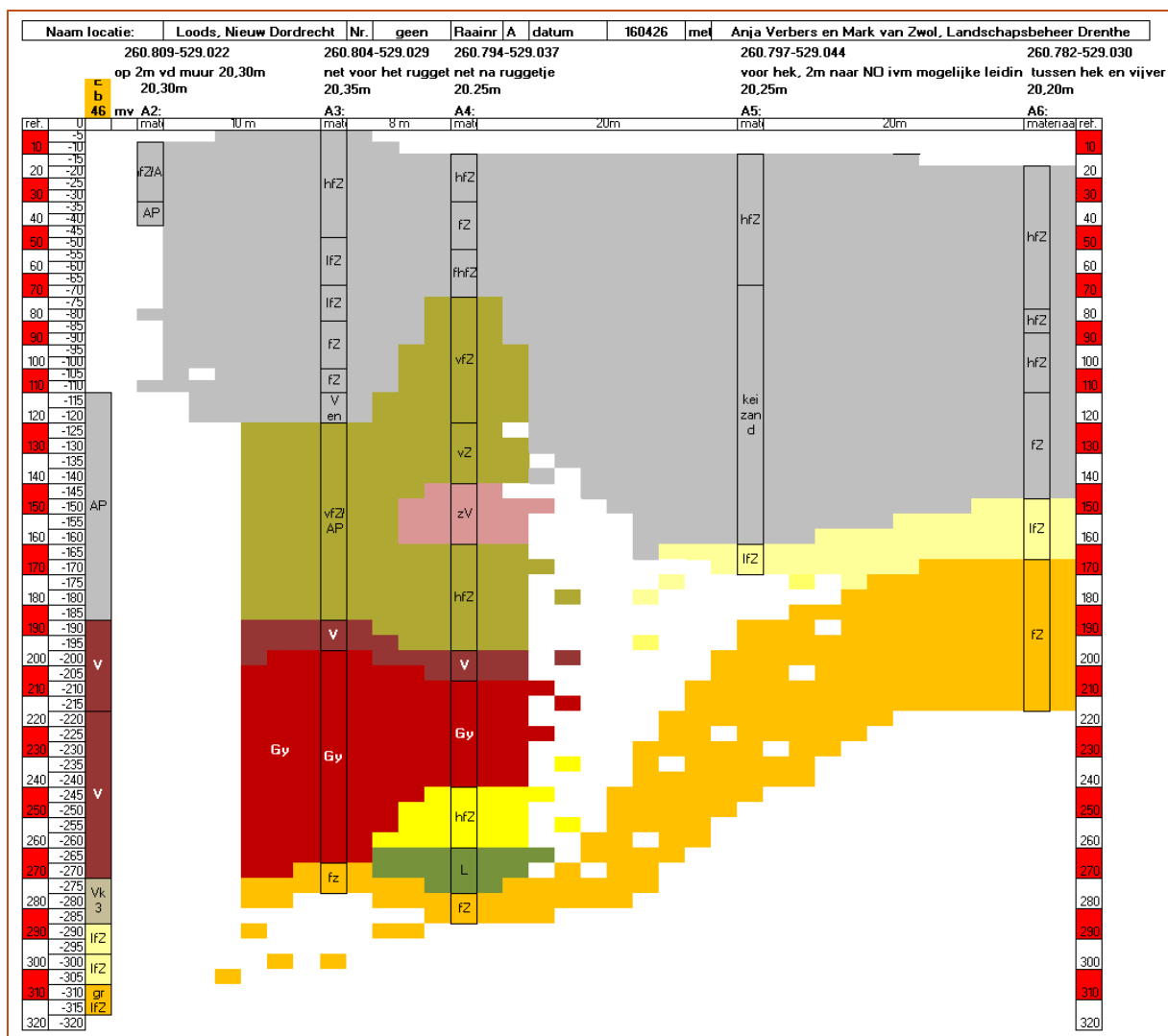
Volgens het Dinoloket bestaat de ondergrond hier uit dekzand die op keileem en hier worden de smeltwaterafzettingen niet expliciet meegenomen(zie fig. 3).

Figuur 3: Dinoprofiel van ZW naar NO; locatie ligt tussen de twee dunne grijze lijnen. (bron: Dinoloket) In roze: Formatie van Peelo, oranje-rood: Formatie van Gieten (keileem) en geen: Formatie van Boxtel: dekzand (Bron: Dinoloket).

De boringen zijn uitgewerkt tot een profiel. Hier is boring 46 van Earth aan toegevoegd.

We gaan er van uit dat voorafgaand aan ons veldonderzoek de resterende strook grond vrij recent opnieuw is opgehoogd en ingericht. Het AHN beeld is nog niet geactualiseerd, we hebben daarom de boring van Earth op een passende hoogte in het profiel geplaatst.

Figuur 4. Uitgewerkt profiel op basis van boringen; boring 46 van Earth is toegevoegd aan het profiel. (uitwerking boringen en profiel: Anja Verbers).

Conclusie

De aangetroffen laagte ligt onder een dik pakket opgebrachte grond, die in meerdere fasen is aangebracht. Naar het westen zie je de met gyttja en veen gevulde laagte uitwijken. De vorm en de diepte van de laagte wijzen op een uitblazingskom, en niet op een pingoruïne. Door de bouw van de loods is het overgrote deel van de uitblazingskom 'verdwenen' onder de loods. Op het terrein waarin het restant ligt is de uitblazingskom ook niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig, omdat het sterk is aangevuld met grond van buiten en het geheel opnieuw is ingericht.

Uitwerking boorgegevens en rapportage: Anja Verbers, Groningen, 30-4-2026